

# EGY TERVPÁLYÁZAT MARGÓJÁRA

A Városháza Park térépítészeti tervpályázat eredménye

## SIDE NOTES TO A DESIGN COMPETITION

*The result of the City Hall Park open space design competition*

JÁMBOR IMRE

Budapestnek nagyon sok attraktív közttere és parkja van, de egy kiemelt jelentőségű, központi főtere, ami egyfajta agoraként működhetne, máig nincsen. Sokan mondják ugyan, hogy Budapest igazi főtere a Dunának a Margit hídtól a Szabadság hídig húzódó, átlagosan 400 méter széles szakasza, amit Pest és Buda vízparti városképének pazar látványa keretez. Ez a térség városközponti elhelyezkedéséből fakadóan és táji, tájképi szempontból igaz is, de a klasszikus fórum, a közönség által használható városi főter funkcióját a Duna vízfelülete természetesen nem töltheti be. A Hősök tere pedig, ami kialakításánál, méreténél és tágas gyalogos burkolatánál fogva megfelelhetne a városi főter funkciójának, távol esik a városközponttól, az egykori peremterület, a Városliget – annak eredeti zöldfelületéből kihalított – része és a határoló múzeumépületek miatt is inkább kulturális-idegenforgalmi létesítménynek, vagy méreteinél fogva rendezvények, tüntetések, demonstrációk alkalmas helyszínének tekinthető, de nem a klasszikus értelemben vett főter.

A Főváros vezetésének egyik fontos, régi elhatározása, hogy a Városháza épülete mögötti, lekerített és parkolóként használt udvarát megnyitja és azt összekapcsolva a Károly körút felé eső széles, szabad területsávval létrehozza Budapest történetileg hiányzó főterét egy közhasználatú tér-park együttes formájában. Ez a koncepció, pontosabban az ez alapján megszülető létesítmény a Városháza Park elnevezést kapta. Mindez még csak elképzelés és terv ugyan, de az érintett terület és a Károly körüti villamos végállomás is már ezt a nevet viseli: Városháza Park.

A Városháza Park létrehozása – kiemelt jelentősége mellett – a helyszín sajátos adottságai és az új létesítmény elvárt funkciói miatt is eléggé összetett és sokrétű szabadtérépítészeti feladatot jelent. Budapest Főváros Önkormányzata ezért 2021 novemberében térépítészeti tervpályázatot hirdetett meg a Városháza Park terveinek elkészítésére.

A pályázat célja, hogy a Városháza tömbjének a területén olyan városi park- és köztér-együttes alakuljon ki, ami egyszerre biztosít értékes zöldfelületet és új, attraktív városi teret a budapestiek számára, amely a jövőben a főváros reprezentatív rendezvénytereként, közösségi fórumaként, pihenőkertjeként egyaránt működhet, s amely Budapest régóta hiányzó „főterének” a 21. században értelmezhető funkcióit is ellátja. A kiíró szándéka szerint a terület megújítása, revitalizációja a védelem alatt álló épületek, köztéri elemek, a meglévő, idős faállományának megőrzését is szolgálja, és példa értékű lehet a klímaváltozás hatásaihoz is alkalmazkodó, az ökológiai szempontoknak, követelményeknek is megfelelő közterület-fejlesztésekhez.

A tervezési terület a pesti belvárosban a Bárczy István utca, a Károly körút, a Gerlóczy utca és a Városháza utca által határolt, 190 méter oldalhosszúságú, négyzet alakú tömb, illetve ezen belül a Városháza épületének három udvara. A tervezés során figyelembe kellett venni az udvarok körül és az utcák túloldalán levő épületek által alkotott térfalakat és a meglévő városszerkezeti elemeket. A tervekben az I. és II. udvar távlati kialakítását annak feltételezésével kellett kidolgozni, hogy az oda utólag

Budapest has a lot of attractive public squares and parks, but so far it has lacked a central main square of outstanding importance, that could function as a kind of agora. Many people say that the real main square of Budapest is the section of the Danube from the Margaret Bridge to the Liberty Bridge, which is 400 meters wide on average and is framed by the magnificent view of the waterfront cityscape of Pest and Buda. Due to the central location of the area, and from the point of view of the landscape, this is true, however, the water surface of the Danube cannot, of course, fulfil the function of a classical forum, the urban main square for the use by the public. Hősök tere (Heroes Square) which could function as the city's main square due to its design, size and spacious pedestrian surfaces, is far from the city centre and, carved out of the green space of the City Park, is part of the former urban fringe. Due to the bordering museum buildings, it can rather be considered as a cultural and tourism facility or due to its size, a suitable venue for events and demonstrations, however, it is not a main square in the classical sense.

One of the important, long-standing commitment of the capital's leadership is to open the courtyard behind the City Hall building, currently fenced off and used as a parking lot, and to connect it with the wide open space located near Károly Boulevard in order to create the main square of Budapest in the form of a public square and park, which has been missing throughout its history. This concept, more precisely the site created based on it, is called City Hall Park. All this is just an idea and a plan so far, however, the affected area and the tram terminal on Károly Boulevard already have this name: City Hall Park.

In addition to its special significance, the creation of the City Hall Park is a rather complex and versatile open space design project due to both the special features of the site and the expected roles of the new facility. Therefore, in November 2021, the Municipality of Budapest announced an open space design competition for the preparation of plans for the City Hall Park.

The aim of the design competition was to create a complex of city parks and public spaces in the area around the City Hall, which would provide valuable green space and a new, attractive urban space for the residents of Budapest, and which can serve as a representative venue, community forum and recreational garden of the capital in the future, and will also fulfil the 21st-century roles of the long-missing 'main square' of Budapest. According to the intention of the Municipality of

Budapest, the renewal and revitalization of the area also serve the conservation of the listed buildings and structures at the square, and of the existing old trees, and the project can be exemplary for public space development adapted to the effects of climate change, meeting ecological aspects and requirements as well.

The planning site is a 190-meter-long, square plot in the centre of Pest, bounded by Bárczy István Street, Károly Boulevard, Gerlóczy Street and Városháza Street, and including the three courtyards of the City Hall building. During the planning, the street walls formed by the buildings around the courtyards and across the streets as well as the existing urban structure elements had to be taken into account. The long-term design for the courtyards I and II had to be developed on the assumption that the pavilion wings built there later would be demolished and the two courtyards would become open to the public, so that free access would be provided between Károly Boulevard and Városháza Street.

The three courtyards were originally meant to be the four courtyards of the former Invalidus House in Pest, two of which had been built; however, the other two were never completed due to the halting of the construction, and the house remained unfinished. Thus, the third and fourth courtyards together, without the separating wing, are still 'empty' nowadays, and make the third courtyard of the current City Hall and the public space near Károly Boulevard. The current features of the plot concerned result mainly from the construction history of the huge house, which is therefore, and also in order to understand the essence of the open space design issues, worth briefly reviewing.

The construction of the Invalidus House in Pest was started in 1716 on a 190-meter-long, square plot on the outskirts of the town, then in 1727 the original idea was changed and the construction continued until 1741, based on Anton Martinelli's plans. The Baroque building complex was planned to occupy the entire plot 'wall to wall', being built on the plot boundaries and forming four inner courtyards; however, only the southwestern block of the building complex had been built with two inner courtyards. This was partly due to the fact that the huge construction costs were not possible to cover, which caused the construction to stall, sometimes to be stopped for years, and partly due to the fact that the still existing medieval city wall was blocking the construction (Figures 1, 2). The house was never completed after that, and with the

**1. kép/Fig. 1:** A Pesti Invalidus Ház terve, Anton Martinelli, 1727 /  
Plan of the Invalidus House in Pest, Anton Martinelli, 1727

beépült pavilionszárnyak elbontásra kerülnek és a két udvar a köz számára is használhatóvá válik, azaz a Károly körút és a Városháza utca között létrejön a szabad átjárás lehetősége.

A három udvar az egykori Pesti Invalidus Ház eredetileg négy udvara, amelyből kettő megépült, a másik kettő pedig az építkezések leállása miatt nem, a ház befejezetlen maradt. Így a 3. és 4. udvar az elválasztó épületszárny nélkül egybefogva ma is „üresen áll”, ez a mai Városháza III. udvara és a Károly körút felé eső közhasználatú terület. Az érintett telektömb mai adottságai döntően az óriási méretű ház építéstörténetéből fakadnak, amit ezért és a szabadtérépítészeti tervezési feladat lényegének megértéséhez érdemes röviden áttekinteni.

A Pesti Invalidus Ház építését, a városhatárban fekvő 190 m oldalhosszúságú, szabályos négyzet alaprajzú telken 1716-ban kezdték meg, majd 1727-ben változtattak az eredeti elképzelésen és Anton Martinelli tervei szerint folytatták az építkezést, egészen 1741-ig. A barokk épület-együttes a tervek szerint a telekhatárokra építve „faltól-falig” a teljes telekterületet elfoglalta volna négy belső udvart képezve, de az épületkomplexumnak csak a délnyugati fekvésű tömbje épült meg két belső udvarral. Ennek oka részben a tetemes építési költségek finanszírozhatatlansága volt, ami miatt az építkezés akadozott, néha évekre leállt, részben, hogy az akkor még létező középkori városfal az építkezésnek útját állta (1., 2. kép). A ház így azután sosem fejeződött be, az épp csak megkezdett északi oldalszárnyakkal máig torzó maradt. 1783-ban aztán II. József áthelyeztette az invalidusokat Nagyszombatra és laktanyává alakította az épületet, amelyet a létesítéskor uralkodó III. Károlyról Károly-kaszárnyának neveztek. Az épület 1894-ben a főváros tulajdonába került, és ez lett a budapesti Városháza, amely ma a Fővárosi Önkormányzatnak és a Főpolgármesteri Hivatalnak ad otthont [1].

A 2. világháborúban bombatalálatot kapott épület Károly körút felőli, keresztirányú traktusának középső szakaszát egyszerűbb, lapos tetős formában újraépítették, aminek homlokzata ezért jelentősen eltér a barokk eredetétől. Az épület a két belső udvara mellett egy harmadik, a körút felé nyitott nagyobb udvarral rendelkezik, amely

az elmúlt évtizedek során többféle funkciót és kialakítást kapott, de máig részben lezárt, részben közhasználatú, bár eléggé rendezetlen terület. Ezt az udvart szeli át a középkori városfal nyomvonala, amelynek maradványai még fellelhetők.

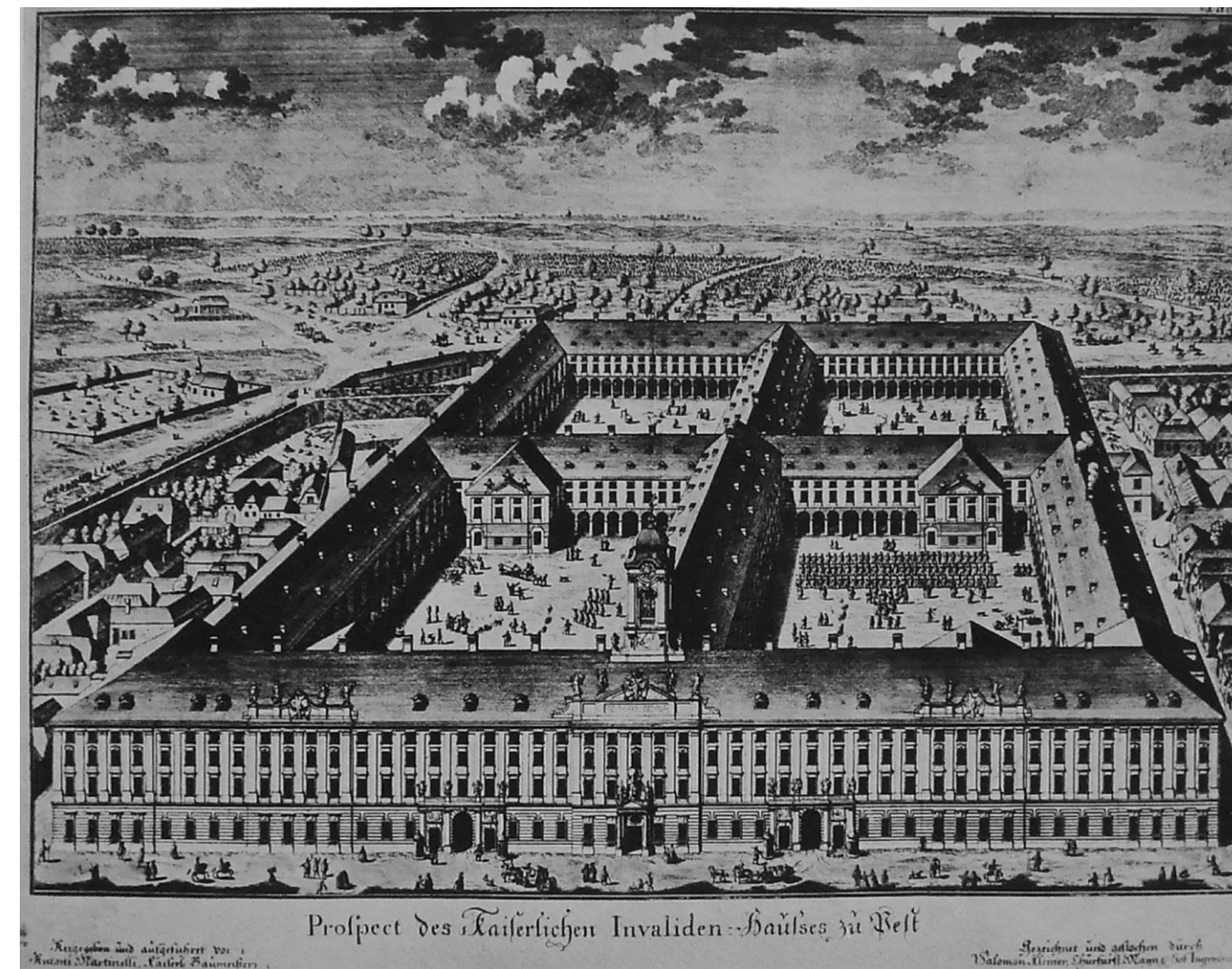
Régi gondolat és szándék, hogy a befejezetlen, s torzónak tekintett épületgyüttes hiányzó részét egyszer mégis megépítik, és ezzel a ház teljessé válik. A 60-as években létesült is a Károly körút mentén egy hosszú, földszintes épületsor, különböző üzletekkel és szolgáltatásokkal, de később ezt elbontották.

A meghirdetett nyilvános pályázatra összesen 19 pályamű érkezett be, ami azért is figyelemre méltó, mert a Városháza Park pályázattal párhuzamosan, azzal közel egy időben zajlott a Városmajor megújításának tájépítészeti tervpályázata is, amelyre hasonlóan sok pályaművet nyújtottak be. Mindkét pályázati kiírás komoly kihívást és rangos munkát, de igen nagy munkaterhelést jelentett, s ez azt is mutatja, hogy a tájépítész-tervezés ma már igen jelentős potenciállal rendelkezik a legkülönbözőbb léptékű és nehézségi fokú feladatok színvonalas megoldásához.

A Bíráló Bizottság 2022. március 22. és április 22. között értékelt a pályaműveket. A beérkezett munkák közül egyet felbontás nélkül kizártak az értékelésből, mert azt késedelmesen nyújtották be, így 18 pályamű került elbírálásra. A munkák mindegyike színvonalas, gondosan kidolgozott volt, és érdemi tervezői választ adott a kiírásban megfogalmazott kérdésekre.

A zsűri nem volt könnyű helyzetben. A benyújtott munkák mind egyedi, karakteres megoldást hoztak, amelyek nem egy általános érvényű, szokásos javaslat alternatívái, vagy variánsai voltak, hanem nagyon sokféle lehetőséget kínáltak. Mindegyik értékes munka volt a maga nemében, bár egy sem volt teljesen hibátlan a kiírás és a Bíráló Bizottság értékelési szempontjait figyelembe véve. Mondhatnánk, ez minden tervpályázatnál így van, de a Városháza Park tervpályázati pályázat beérkezett munkái ugyancsak széles palettán mozogtak, ami a kiírás nyitottságának is köszönhető volt.

A bírálati munka végén a Bíráló Bizottság úgy döntött, hogy a teljes díjazási keret kiosztására tesz javaslatot,



northeastern wings, the construction of which had just begun, it has remained a torso to this day. Then in 1783 Joseph II relocated the invalids to Nagyszombat, and converted the building into barracks, which was named Károly Barracks after Charles III, who was reigning at that time. The building became the property of the capital in 1894, and it became the Budapest City Hall, which today houses the Municipality of Budapest and the Mayor's Office [1].

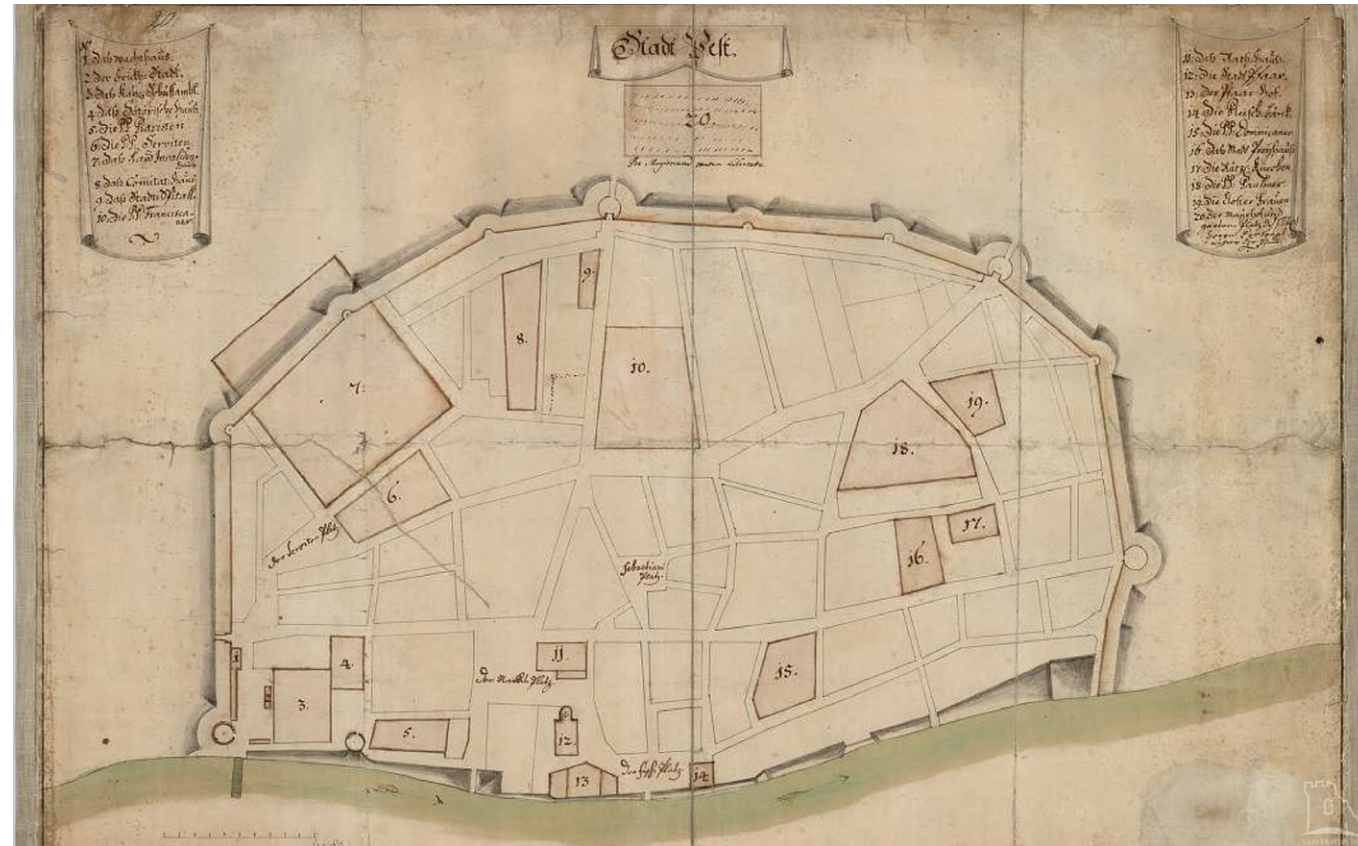
The building was hit by a bomb in World War II. The middle section of the transverse tract looking on Károly Boulevard was rebuilt in a simpler, flat-roofed form, the façade of which therefore significantly differs from the original Baroque one. In addition to the two inner courtyards, the building has a third, larger courtyard open to the boulevard, which has been given a variety of functions and designs over the past decades, but is still partly

enclosed and partly public, although quite untidy. This courtyard is crossed by the line of the medieval city wall, the remains of which can still be found.

It is an old idea and intention that the missing part of the unfinished building complex, which is considered to be a torso, will be built once, and the house will become complete. In the 1960s, a long, ground floor row of buildings with various shops and services was built along Károly Boulevard, however, this was later demolished.

A total of 19 entries had been received for the announced public design competition, which is remarkable because, in parallel with the City Hall Park contest, nearly at the same time, the landscape design competition for the renewal of Városmajor Park, for which a similarly high number of entries had been submitted, also took place. Both calls for proposals were a serious challenge and a prestigious job, but also caused rather large work





tekintettel a pályázat eredményességére és a színvonalas pályamunkákra. A munkák értékelése alapján egy első díjra, egy második díjra, két, megosztott harmadik díjra és két megvételre tett javaslatot a tervpályázat zsűrije.

A tervpályázat eredményét ünnepélyes keretek között április 29-én hirdették ki a Városháza udvarán, ahol a megjelentek megismerhették a terveket és a díjnyertes tervezőket is, akik a következők:

- Az 1. díjat nyert pályamű szerzői: Szakács Barnabás tájépítész és László Viktor tájépítész vezető tervezők, Kubik Emese Flóra tájépítész projektvezető, Zombori Dorottya, Stoeva Liliya, Kozma Ildikó, Bartha Zsolt, Csukás Nikolett és Csizmadia Dóra tájépítész munkatársak, Hatvani Ádám és Skrabák Julianna szakági tervezők
- A 2. díjat nyert pályamű szerzői: Cseh András építész és Tihanyi Dominika tájépítész vezető tervező, munkatársak: Tátrai Ádám építész, Kovács Árpád és Szohr Gábor tájépítészek
- A két, megosztott 3. díjat nyert pályamű szerzői: Pápai Veronika tájépítész és Csomay Zsófia építész vezető tervezők, munkatársak: Baki Áron, Gadolla Máté, Kőműves Márton és Takács Ákos, valamint,

Vadász Dániel Pál tájépítész vezető tervező, munkatársak: Dragán Petra, Domak Zsófia, Bajzáth Noémi, Hauser Nikolett, Reggel Tímea, Fanni Phamné Szopkó, Vidacs Borbála Klára és Rácz Marcell, szakági tervezők: Mészáros Szilárd és Erdei Sándor

- A két, megvételre nyert pályamű szerzői: Szalkai Adrienne tájépítész vezető tervező, munkatársak: Herr Hajnalka, Sági Emese, Tóth Bettina, Vidák Beatrix, Komes Dániel, Molnár Bianka, Komsa Réka, Otruba Gábor tájépítészek és Szűcs Sándor vízgépész szakági tervező, valamint Csépké Tamás építész és Skrabák Zoltán építész

Az eredményhirdetést követően még aznap több, részletes elemző írás jelent meg az első díjas pályaműről, amiket érdemes áttanulmányozni [2]. Egy újabb, ezekkel jórészt egybehangzó elemzés és értékelés helyett ezért álljon itt a zsűri véleményéből idézett néhány gondolat, amelyek megfogalmazásában magam is részt vettem, és így a véleményemet is jól tükrözik.

Az első díjat nyert pályamű egyszerű, határozott megoldással rendezte a Városháza park térszerkezetét: a területen kijelölt kör alakú zöldfelület az udvar területét

**2. kép/Fig. 2:** A pesti városfal és az Invalidus Ház az 1780-as várostérképen, Pest városfalai Várak, kastélyok (202) / The city wall of Pest and the Invalidus House on the city map from 1780, Pest városfalai, Várak, kastélyok (202)

FORRÁS/SOURCE: [HTTPS://VARLEXIKON.HU/PEST-VAROSFALAK](https://varlexikon.hu/pest-varosfalak)

load. This shows that the landscape profession has nowadays a great potential to resolve tasks of various scales and levels of difficulty to a high standard.

The jury had evaluated the entries between 22<sup>nd</sup> March and 22<sup>nd</sup> April 2022. One of the entries received was excluded from the evaluation without being opened since it was submitted late, thus 18 applications had been evaluated. All of the works were of high quality and carefully elaborated, and provided meaningful design response to the issues raised in the call for proposals.

The jury did not have it easy. The works submitted all provided a unique, characteristic solution, which were not alternatives or variants of a general, standard proposal, but offered a great variety of opportunities. Each was a valuable work of its kind, although none was completely flawless in terms of the evaluation criteria of the competition and the jury. We could say that this is the case with all design competitions; however, the works received in the City Hall Park open space design competition covered a rather wide spectrum, which was also due to the openness of the call for proposals.

At the end of the judging process, the jury decided to propose the allocation of the full remuneration budget, given the effectiveness of the competition and the quality of the entries. Based on the evaluation of the works, the jury of the design competition proposed one first prize, one second prize, two shared third prizes and two proposals to be purchased.

The results of the design competition were announced in a solemn ceremony on 29th April in the courtyard of the City Hall, where the plans and the award-winning designers were introduced, who were as follows.

- Authors of the first prize-winning design proposal are: Barnabás Szakács and Viktor László senior landscape architects, Emese Flóra Kubik project manager, Dorottya Zombori, Liliya Stoeva, Ildikó Kozma, Zsolt Bartha, Nikolett Csukás and Dóra Csizmadia landscape architects, Ádám Hatvani and Julianna Skrabák specialist designers.
- Authors of the second prize-winning design proposal are: András Cseh architect and Dominika Tihanyi

senior landscape architect, Ádám Tátrai architect, Árpád Kovács and Gábor Szohr landscape architects.

- Authors of the design proposals winning the two shared third prizes are: Veronika Pápai senior landscape architect and Zsófia Csomay senior architect, designers: Áron Baki, Máté Gadolla, Márton Kőműves and Ákos Takács, as well as Dániel Pál Vadász senior landscape architect, designers: Petra Dragán, Zsófia Domak, Noémi Bajzáth, Nikolett Hauser, Tímea Reggel, Fanni Phamné Szopkó, Borbála Klára Vidacs and Marcell Rácz, specialist designers: Szilárd Mészáros and Sándor Erdei.
- Authors of the two purchased design proposals are: Adrienne Szalkai senior landscape architect, designers: Hajnalka Herr, Emese Sági, Bettina Tóth, Beatrix Vidák, Dániel Komes, Bianka Molnár, Réka Komsa, Gábor Otruba landscape architects and Sándor Szűcs water engineer, as well as Tamás Csépké architect and Zoltán Skrabák architect.

Following the announcement of the results, several detailed critical reviews were published on the first prize-winning design proposal the same day, which are worth reading [2]. Instead of another analysis and assessment that is largely in line with these, let some thoughts be quoted here from the jury's opinion, which, being a member of the jury, also reflect my views.

The first prize-winning design proposal organises the spatial layout of the City Hall Park with a simple, definite solution: the circular green area divides the space of the courtyard in a characteristic way, allowing differentiated use of the resulting spatial units and defining the structural relationships of the space. The appearance of the motif of the circle denotes well the 'central place', the 'centre'. It is characterised by a single gesture, which gives a clear character to the new main square of Budapest.

At the same time, the circular grove wittily involves the existing tree rows and the remains of the historic city wall. Its edge is imaginatively designed, framed by a wide





meghatározó módon tagolja, megengedve a kialakuló téregységek differenciált használatát, a térrendszer szerkezeti kapcsolatainak működését. A kör motívumának megjelenése jól szolgálja a "központi hely" a "közepont" megjelölését. Egyetlen gesztus jellemzi, ami Budapest új főterének egyértelmű karaktert ad.

A kör alakú liget ugyanakkor szellemesen foglalja magába a meglévő fasorokat, a városfal történeti maradványait. Pereme fantáziadúsan szerkesztett, sokféle funkció, változatos formai megoldások keretezik. A terv a Károly körút peremének lezárását, az Evangélikus templom hátfalának takarását is jól oldja meg. Funkcionális javaslatok, elemzések az összetett térrendszer sokoldalú használatának lehetőségét mutatják. Kedvező a nagy központi gyepfelület megnyitása a mindennapi használat számára - bár vitatható a zöldfelület bemutatott igénybevétele tömegrendezvények esetén. Egyértelmű és jó a Merlin Színház és a Városháza földszinti kapcsolatainak kialakítása, az I. és II. udvar távlati kialakítása is megfelelő (3., 4. kép)

A terv növénytelepítési javaslata szakszerű és változatos. Értékes, jó megoldás a keresztzárny födémjén extenzív zöldtető kialakítása. Alapos és átgondolt

a csapadékkezelésre vonatkozó komplex javaslata, mely a "szivacs város" ideának megfelelően a csapadékvizek jelentős részének visszatartására és ezzel a helyi klíma javítására törekszik.

A régi építészeti szándék a pályázat kiírásában is szerepelt, ami szerint a tervezés során számolni kell azzal, hogy a Városháza épületét egyszer talán úgy mond „befejezik”, azaz az eredeti Pesti Invalidus Ház tervezett épülettömbjének megfelelően a Károly körút felőli oldalon a hiányzó épületraktust megépítik. Ennek eredményeként a Közmunkatanács épületegyüttesével szemben a Károly körút másik oldalán is épített térfal jön majd létre, egy zárt sorú, magas épülettömeg. Ez a szándék azonban meglehetősen aggályos, több okból is.

Semmi nem indokolja, hogy a Károly körút másik oldalát is a járdaszegélyek mentén épített térfal, azaz magas térfal épület határolja le. A térképzésre, térfal kialakítására tökéletesen megfelelnek az ilyen szándékkal telepített fák, fasorok, vagy akár zártabb, magas ültetvények. Ennél is lényegesebb azonban, hogy a pesti belvárosban településökológiai szempontból, a helyi klímaadottságok szempontjából újabb, magas, térfalat képező épületek létesítése rendkívül hátrányos, mert akadályozzák az

**3. kép/Fig. 3:** A Városháza Park szabadtérépítészeti terve. Az I. díjat nyert pályamű tervlapja / The open space plan of the City Hall Park. Plan of the first prize-winning design proposal

**4. kép/Fig. 4:** A Városháza Park központi terének látványterve. Az I. díjat nyert pályamű tervlapja / Visualisation of the central space of the City Hall Park. Plan of the first prize-winning design proposal



range of functions and varied formal solutions. The plan also resolves the closure of the edge of Károly Boulevard and the screening of the back wall of the Lutheran church as well. Its functional proposals and analyses show the opportunities of a versatile use of the complex spatial layout. The opening of the large central lawn for everyday use is beneficial, although the proposed use of the green space for mass events is debatable. The ground floor connections of the Merlin Theatre and the City Hall are clear and good, and the prospective design of the courtyards I and II is also appropriate (Figures 3, 4).

The planting proposal of the plan is professional and varied. Creating an extensive green roof on the top of the cross-wing is a valuable, good solution. The complex proposal for rainwater management, which, in line with the 'sponge city' idea, seeks to retain a significant proportion of the rainwater and thus to improve the local climate, is thorough and well-thought-out.

The old architectural intention has also appeared in the call for proposals, according to which the planning should take into account that the building of the City Hall may be 'finished' one day, that is, the missing tract may be built on the Károly Boulevard side, in line with

the planned block of the original Invalidus House in Pest. As a result, a built street wall will be created also on the other side of Károly Boulevard, opposite the building complex of the Public Works Council, a closely built, high block of buildings. However, this intention is rather problematic, for a number of reasons.

There is no reason why the other side of Károly Boulevard should be confined by a street wall built along the kerbs, that is a tall building. Trees, tree rows, or even more enclosed, tall vegetation planted with this intention are perfect for defining the space and creating street walls. It is even more important, however, that from the point of view of urban ecology and the local climate, the construction of new, high-rise buildings creating a street wall in the city centre of Pest is extremely disadvantageous, as they impede ventilation, attract more car traffic, increase the traffic load and the heat island effect as well as make the spatial structure already crowded with buildings even denser. The 'positive return' of this built high street wall could be the sight of the high facade only, which may not even result in a change that is visually beneficial and necessary. However, the disadvantages would be considerable.





átszellőzést, újabb személygépkocsi közlekedési vonzást, terhelést gerjesztenek, növelik a hősziget-hatást, és tovább sűrítik az amúgy is épületekkel zsúfolt térszerkezetet. Ennek az épített magas térfalnak a „pozitív hozadéka” pusztán a magas homlokzat látványa lehetne, ami még nem is biztos, hogy akár képileg előnyös és szükséges változást eredményez. A hátrányok azonban tetemesek.

Az egykori Pesti Invalidus Ház „befejezése”, a térfalat záró épületsor megépítése a nyitottnak tervezett Városháza Parkot is lezárná a Károly körút felől, ami így belső udvarra válna és a lényegét, a város felé való kitérülését, a köztér, a fórum, a főtér jellegét veszítené el, pont azt, ami miatt létesült.

Az első díjas pályamű hangsúlyos központi kör ligete, az ebben kifejeződő szándék is elveti a Károly körút mentén később építendő magas, záró térfalat képező épület gondolatát. A terv lényege veszne ezzel el. A tervben megjelenő központi zöldfelületi kör mintegy kifeszíti a teret egész a Károly körútig, s ezzel értelmetlenné és okafogyottá válik az épített térfal létesítése a körút mentén. A körút keretezését viszonylag széles sétányrendszerrel oldja meg, aminek ültetvényei a Károly körút jelenlegi képi aszimmetriáját is feloldják (5. kép).

Ezért remélhető, hogy a díjnyertes terv koncepciója alapján létrejövő Városháza Park nyitott marad a Károly körút és a város felé. Nem korlátozza semmi a használatát, megmarad az eredeti „üzenete”. Nem azért nem épül meg a lezáró épületszárny, mert nem jut erre pénz és

beruházó (a Pesti Invalidus Ház pénzühiány miatt maradt befejezetlen torzó), hanem mert ezt diktálja a településökológia logikája, az élhető település követelményrendszere, valamint a főtér-funkció és ennek eszmei-formai kifejeződése: a nyitottság.

A pályázati kiírás szerint az 1. díjat nyert pályamű szerzőit bízza meg a kiíró, Budapest Főváros Önkormányzata az engedélyezési tervek és a kiviteli tervek kidolgozásával, figyelemmel a pályaművel kapcsolatos észrevételekre, javaslatokra. A díjnyertes terv lényegét alapul véve valószínűsíthető, hogy a megvalósult Városháza Park kedvelt és intenzíven használt közterülete, közkertje-közttere lesz a budapestieknek. Hogy valóban főtérként is működik majd, ez a közeljövő kérdése, ahogy az is, hogy mit jelent a napjaink polgárának a főtér, mint a városi közélet színhelye. Az is kérdéses, hogy egy milliós nagyvárosnak van-e egyetlen, kitüntetett főtere. Berlinnek, Párizsnak, Londonnak nincs egy kizárólagos főtere. Ezt a funkciót mindenhol több köztér tölti be, a karakterétől, a méretétől, a városszerkezeti elhelyezkedésétől függően. Budapest esetében is ez a helyzet, amely most reményeink szerint egy újabb, értékes szabadtérrel, közkert-köztterrel együttessel gazdagodik. Ami azonban változatlan, egyedülálló adottság: a Dunának a Margit hídtól a Szabadság hídig húzódó szakasza, a vízpartok pazar látványával, térfalaival és növényzetével Budapest reprezentatív, ikonikus látványa, meghatározó és egyedi városképe, táji főtere. ☉

**5. kép/Fig. 5:** A Városháza Park, a Károly körút mentén kialakított sétány látványterve. Az I. díjat nyert pályamű tervlapja / *Visualisation of the promenade along Károly Boulevard, City Hall Park. Plan of the first prize-winning design proposal*

The 'completion' of the former Invalidus House in Pest, the construction of the row of buildings closing the street wall would also close the City Hall Park, which was planned to be open, from Károly Boulevard, thus turning it into an inner courtyard and taking its essence, its unfolding towards the city, its character as a public space, a forum, a main square, exactly what it was created for.

The emphasis on the central, circular grove in the first prize-winning design proposal, the intention expressed in it, also rejects the idea of a future high building creating a closed street wall along Károly Boulevard. The essence of the design proposal would be lost in this way. The central green circle in the proposal stretches the space as far as Károly Boulevard, making the realisation of the built street wall along the boulevard meaningless and unnecessary. However, the flanking of the boulevard is solved by a relatively spacious promenade system, the plantations of which also resolve the current visual asymmetry of Károly Boulevard (Figure 5).

Therefore, it is hoped that the City Hall Park, based on the concept of the award-winning plan, will remain open towards Károly Boulevard and the city. Nothing will restrict its use, and its original 'message' will remain. The closing wing of the building will not be built, not because of the lack of money and investors (the Invalidus House in Pest had been an unfinished torso due to lack of money), but because this is what the logic of urban ecology, the requirements of the livable city as well as the function of the main square and its ideological and formal expression dictate: openness.

According to the call for proposals, the awarding authority, the Municipality of Budapest entrusts the authors of the first prize-winning design proposal with the elaboration of the plans for building permit and the construction plans, taking into account the remarks and suggestions related to the design proposal. Based on the essence of the award-winning proposal, it is probable that the realized City Hall Park will be a popular and intensively used public space, public garden for the people of Budapest. Whether it will indeed function also as a main square is a question for the near future, as is the question of what the main square as a venue for urban public life means for today's citizens. It is also a question whether a metropole home to millions can have one outstanding main square. Berlin, Paris and London do not have one exclusive main square above the others. This

function is fulfilled by many public spaces, depending on their size and location within the city fabric. This is the case with Budapest, now hopefully being enriched by a new valuable open space, a complex of public garden and public space. What remains an unchanged and unique characteristic of the cityscape, however, is the section of the Danube from the Margaret Bridge to the Liberty Bridge, with a splendid view of the waterfront, its street walls and vegetation being a representative and iconic view of Budapest, and its main square from a landscape point of view. ☉



This work is licensed under Creative Commons 4.0 standard licenc: CC-BY-NC-ND-4.0.

- 1 Az építéstörténetről részletesen ír Mihók Sándor: A Pesti Invalidus Ház története című munkájában (Hadtörténelem, HSz 2018/5. 128-138 old.) / *Sándor Mihók writes in detail about the history of construction in his work 'A Pesti Invalidus Ház története' (Hadtörténelem, HSz 5/2018, pp. 128-138).*
- 2 Az eredményhirdetés napján többek közt az alábbi cikkek jelentek meg: Zsuppán András: Új főtere lesz Budapestnek – óriási zöld kör nyert Karácsonyék pályázatán. *Válasz Online*, 2022. 04. 29.; Bartha Dorka: Körösíteni a négyszöget – kihírdették a Városháza Park pályázatának győztes tervét. *énbudapestem – Budapest Brandt*, 2022. 04. 29.; Győztest hirdettek a Városháza Park tervpályázatán. *Építészfórum*, 2022. 04. 29. / *The following articles, among others, were published on the day of the announcement of the results: András Zsuppán: Új főtere lesz Budapestnek – óriási zöld kör nyert Karácsonyék pályázatán. Válasz Online, 29.04.2022; Dorka Bartha: Körösíteni a négyszöget – kihírdették a Városháza Park pályázatának győztes tervét. énbudapestem – Budapest Brandt, 29.04.2022; Győztest hirdettek a Városháza Park tervpályázatán, Építészfórum, 29.04.2022.*